

Чашка

Леся Українка

17-го вересня! Свято Софії, Віри, Надєжди і Любoві. Скільки іменин, скільки іменинниць, скільки подарунків, візитів, прийомів!.. Панна Надєжда теж сьогодні іменинниця, – їй минув 21 рік. Так, 21 рік... А далі почнуться критичні роки для панни. Про ці критичні роки мама сьогодні вже натякнула раз, хоч іще досить делікатно, в формі поздоровлення: "Поздоровляю тебе, Надічко! от ти вже й повнолітня, – бажаю ж тобі якнайскоріше певного щастя..." Як то "певного щастя", думала Надічка, вбираючись у нову рожеву сукню – подарунок мамин. Однак її думка ненадовго спинилась над маминими словами, бо сьогодні її думка взагалі не могла ні над чим довго спинятись. От Надя починає в думці перебирати своїх знайомих, що мають прийти сьогодні поздоровляти її. "Сьогодні повинно прийти багато гостей... А полковник Трубацький вже й букета прислав через лакея... Чи прийде-то Василько? Ну, напевне! А що то він мені подарує? Адже ж повинен він що-небудь мені подарувать!" Наді чогось-то зробилось трохи смішно при сій думці, ні, не те щоб смішно, а так якось весело і... і таки трохи смішно!.. Отже, панич Василько справді мав щось подарувати. Ох, він уже цілий тиждень думав про той подарунок. "Ну, що б мені подарувати Наді?" – він, бачте, все ще звав у думці панну Надєжду Надєю, дарма що їй минув 21 рік, та він же друг її дитячих літ... Так, він друг її дитячих літ. "Чого-то завжди, коли я починаю говорити якось поважніше, вона завжди сміється, – думав Василько, – взагалі вона дуже часто сміється, надто часто, невже ж таки друг дитячих літ не може... однак, що ж я їй подарую? От, от питання!.. Боже правий, аже ж то сьогодні вже її іменини..."

Панич хутенько вбрався і вийшов на місто. Він вийшов на найбільшу вулицю, тихо проходив біля магазинів та роздивлявся по вітринах. Ні, не може, не може він нічого знайти "достойного". А, ось ювелірний магазин, – може, тут? Він пильніше почав придивлятись. "Он цілий рядок брошок. Он досить гарненька, і ще й з якимсь написом, що ж то? Amore!.. Ні, се не підходить. Он серце з стрілою, – надто сентиментально. Ах, ось чудова брошка, і якраз-якраз для неї!" Брошка була справді гарна, то була філігранна срібна галузка, немов лавровий вінок, над нею рубінова зоря з золотим променем, а посередині слово Speranza! "От і добре!" Василько увійшов у магазин і казав подати собі ту брошку з написом "Speranza". "Яка їй ціна?" – "25 р." Василько раптом почервонів. "Що він собі думав. Боже правий, де ж у нього такі гроші?!" Промовивши щось невиразне, либонь, що не візьме, він хутко вийшов з магазину. Магази́нер провів його іронічним поглядом. Василько йшов, схиливши голову, і вже не заходив у ювелірні магазини. Підвівши знічев'я голову, він побачив вітрину з посудом. "А що якби купити їй, наприклад, чашку?.. Що ж, се нічого! Справді, добре!" Він увійшов у магазин і знайшов собі чашку по своїх коштах, але таки досить гарненьку. Були на ній виписані гірлянди квіток, зо два метелики і золотистий напис: "Souvenir".

Тепер Василько певною ходою пішов просто до Наді. У Наді вже було скільки гостей

і скільки подарунків, однак все більше букети. Василько подав їй свою чашку, примовивши тихо і несміло якесь поздоровлення. Вона прийняла, подякувала і усміхнулась. Василькові здався той усміх дуже ласкавим, а може ж він і був таким. Після того усміху Василько почув себе сміливішим, він рад би був поговорити з Надею, розмовитись більше, але ті гості, візити, подарунки... ах, тої найнудніша річ на світі... Надя поставила чашку біля себе, найближче. Інші подарунки вона ставила далі або віддавала меншій сестрі сховати, а чашку все тримала біля себе близьенько. А скільки у неї гостей сьогодні!.. От іде полковник Трубацький, високий, огрядний вояк. Ось він поздоровляє Надю таким певним голосом, з таким штучним військовим поклоном і подає якусь малесеньку скриньочку. О небо! се ж брошка з написом "Speranza". Василько аж зів'яв. Надя простягла руку полковникові, коли се раптом – трісь! От і по чашці! Так, широкий рожевий рукавець скинув її зо столу. "Пане Василю! погляньте, що сталося з вашим подарунком!" – жалібно скрикнула Надя і нахилилась, щоб позбирати черепки. Василько встав, щоб допомогти їй, але полковник перейняв його, і Василькові нікуди було доступитись. Надя з полковником позбирали черепки безталанної чашки. Надя встала і журливо дивилась на розбиту чашку: "Ах, як мені шкода! Пане Василю, ну що ж се таке? що ж мені робить?.. Ох, піду хоть черепки сховаю!" І Надя пішла сховала черепки у свій туалетний столик, ще й старанно загорнула їх у вату. Разом з чашкою розбилась і веселість Надина. Цілий день вона була якась немов смутненька. То ж той подарунок був для неї такий дорогий, то ж від друга її дитячих літ... Так, від друга її дитячих літ!..

Знов 17 вересня! Надя знов іменинниця, їй 22 роки. Але мама торік недаром бажала їй "певного щастя". Сьогодні будуть її заручини. Вона знов стоїть, як і торік, перед свічадом, вбирається. Ба ні, – вже вбралась, тільки шукає ще чогось пильніш у туалетному столику. "Ах, де вона поділася, і якраз, коли найпотрібніше, я конечно хочу, щоб він побачив свій торішній подарунок, щоб він побачив, як я доховую його подарунки... Але де ж се вона?.. А, ось, певне, вона у сему пуделочку". І Надя витягла з шухлядки чимале пуделочко, де були різні її покраси; перебираючи у ньому, вона надибала щось загорнуте у вату: "Що се ще таке?" Надя почала розгортати вату і витягла звідти – черепок! так, черепок безталанної торішньої чашки власне з тим золотистим написом: "Souvenir". Надя зморщила брівки, непевно якомсь поглянула на черепки, далі зібрала їх всі в одну руку і кинула за вікно геть у садок... Далі нахилилась і почала шукати знов. Ось вона підвелась і поглянула у свічадо. На грудях у неї блищала брошка з написом "Speranza"!.. У садку на доріжці лежав черепок і блищав золотистим написом: "Souvenir"... Але на нього ніхто не дивився...